

עיון 14/15: החובה ללמוד מקצוע

פרקי אבות [ג יז]

רבי אלעזר בן עזריה אומר: אם אין תורה - אין דרך ארץ, אם אין דרך ארץ - אין תורה. אם אין חכמה - אין יראה, אם אין יראה - אין חכמה. אם אין דעת - אין בינה, אם אין בינה - אין דעת. אם אין קמח - אין תורה, אם אין תורה - אין קמח.
פירוש רבינו יונה על אבות

אם אין קמח אין תורה - לפי שצריך לחזור אחר פרנסתו ואינו יכול לעסוק בתורה:

אם אין תורה אין קמח - כלומר מאחר שאין בו תורה, אין תועלת הקמח עולה, שאין אדם מועיל בעשרו אלא כדי שיהיו צרכי גופו מצויין ויהיו לו פנאי לעסוק בתורה:

א. הקמח מסמל את הפרנסה והוא נצרך לתורה כי: _____

ב. ומה התורה מוסיפה לקמח? _____

בית הבחירה למאירי

כבר ביארנו שהאב חייב ללמד את בנו אמנות, וכל שלא עשה כן - הוא כאלו מלמדו לסטות, שכשהוא גדל מבקש למודו ר"ל מה שהורגל בו ואינו מוצא והולך ומלסטם את הבריות. ומכל מקום כל שלמדו תורה אין צריך ללמדו אמנות אחרת "שיש תורה יש קמח", ולמוד תורה ואמנות לצדדין נשנו, ויש מפרשין שחייב בשתייהן ואם למדו בעסק ובפרקמטיא אינו צריך אמנות אחרת:

ג. מה הרעיון הכללי העולה מפירושו הראשון של המאירי? _____

ד. הסבר מה המאירי עשה למשפט בפרקי אבות ("שיש תורה - יש קמח")? _____

ה. לאיזו מסקנה זה הוביל אותו? _____

ו. נסה להסביר את לשון הפרשן "שלמוד תורה ואומנות - לצדדים נשנו" _____

מגן אבות לרשב"ץ על אבות פרק א משנה י

אהוב את המלאכה בזה יתקיים העולם ותתקיים תורתו, שאם אין לו מלאכה יצטרך לבריות ויצא לידי ליסטות, וכן אמרו בירושלמי פרק ראשון מקדושין [פ"א הל"ז סא - א] ובמסכת פאה [ירושלמי פ"א הל"א טו - ג], "ובחרת בחיים" [דברים ל יט] - זו אומנות. וכן אמרו במדרש קהלת [רבה פרשה ט פסקא א] "ראה חיים עם אשה אשר אהבת" - קנה לך אומנות עם תורה אשר אהבת. וכן אמרו בראשון מקדושין [ל ב], ושם אמרו, כל מי שאינו מלמד את בנו אומנות כאילו מלמדו לסטות.... ואמרו בפרק א' מברכות [ח א], גדול מה שנאמר בנהנה ביגיעו ממה שנאמר בירא שמים, דאילו בירא שמים לא נאמר אלא אשרי כל ירא י"י [תהילים קכח א], ואילו בנהנה מיגיעו כתיב יגיע כפיך כי תאכל אשריך וטוב לך [שם קכח ב], אשריך בעולם הזה וטוב לך לעולם הבא.... וכן אמרו בנדרים [מט ב] 'גדולה מלאכה שמכבדת את בעליה'. ... וחכמי ישראל הגדולים היו חופרי שדות וחוטבי עצים ומתפרנסים מיגיעם והיו בוחרים המלאכות הנכבדות כדי להכניע יצרם ולא יבאו לידי הרהור, וגם שהם מלאכות שאינן צריכין למוד, כדי שלא יתבטלו מתלמוד תורה בלימוד האומנות.

ובפרק כיצד מברכין אמרו [ברכות מג ב], את הכל עשה יפה בעתו [קהלת ג יא], מלמד שכל אחד יפה לו אומנותו בפניו.

וזה מרחמי שמים הם שימצאו בני אדם צורכיהם כאילו הדבר מסודר מהנהגתם, כמו הנהגת המדינה החשובה שכתבו חכמי יון.

ז. הבא לפחות שני טעמים לדעת הרשב"ץ לעיסוק המקצוע, גם אצל חכמי ישראל

